Světová lit. konce XIX. a poč. XX. stol. - Francie

Romain Rolland (1866 – 1944)

- [romén rolán]
- nar. v Burgundsku
- studium historie (Paříž, Řím)
- profesura v oboru dějin umění (předn. na Sorbonně o dějinách hudby)
- zájem o indickou filozofii
- kritický postoj k fašismu
- prozaik, dramatik
- nositel Nobelovy ceny za liter. (1915)

Světová lit. konce XIX. a poč. XX. stol. - Francie

Romain Rolland: Dobrý člověk ještě žije (1)

Mám dům, ženu, čtyři kluky, dceru (provdanou, chválabohu!), zetě (bez toho to nejde!), osmnáct vnoučat, šedivého osla, psa, šest slepic a vepříka. No, jsem to boháč!

Nasaďme si řádně okuláry a podívejme se na ty své poklady zblízka. O těch posledních mluvím ovšem jenom tak, na památku. Zažily války, vojáky, nepřátele a také přátele. Vepřík byl nasolen, oslík kulhá, sudy jsou vypity, kurník vyjeden.

Ale ženu, tu mám, namoutě, tu věru mám! Jen ji slyšte, jak burácí. Na toto štěstí nelze zapomenout: ten krásný ptáček je můj, můj a jenom můj: já jsem jeho šťastným majetníkem. Saprlotský Breugnone! Celý svět ti ji závidí... Ale, pánové, stačí, řeknete-li slovo. Chcete- li ji někdo z vás, prosím, račte si posloužit!... Je to žena hospodárná, čilá, čistotná a bezúhonná, zkrátka ctností plná (ale neztloustla z toho a já, hříšník, zpovídám se a vyznávám, že než sedm hubených ctností mám raději jeden baculatý hřích... Ale buďme ctnostní, když to jinak nejde...). Hoj, jak statečně si počíná, ta naše Marie milosti prázdná, naplňujíc celý dům svým kostnatým tělem, slídíc, supíc, hubujíc, skučíc, bručíc a běhajíc od sklepa po střechu, prohánějíc prach a šířic všude strach! Bude tomu pomalu třicet let, co jsme se vzali. Ďas ví proč! Měl jsem rád jinou, ale ta se mi jenom vysmívala; tato zase chtěla mne a já jsem nechtěl ji. Bylo to tenkrát takové bledé tmavovlasé děvčátko a jeho tvrdé oči by mne byly zaživa snědly a pálily jako dvě kapky vody prožírající ocel. Ráda mě měla, tak hrozně ráda, že by z toho snad byla umřela. Když mě tak pořád pronásledovala (jsou ti muži hlupáci!), tak trochu ze soucitu, trochu z ješitnosti, hodně také z omrzelosti, abych se konečně zbavil té posedlosti (věru, neklamný prostředek!), udělal jsem to jako ten trumbela, který jenom proto, aby ho déšť nesmočil, do vody skočil: stal jsem se jejím mužem. A od té doby ji mám, mám tu vtělenou ctnost pěkně doma. A ona, ona se mi mstí, to sladké stvoření. Zač? Za to, že mě mívala ráda. Zblázní mě; aspoň by to chtěla; ale není nebezpečí; mám svůj klid tak rád a tak hloupý také nejsem, abych pro nějaké to slůvko věšel smutně hlavu. Prší-li, ať si prší! Hřmí-li, přizvukuju. A když stará křičí, směji se. Proč by si nezakřičela? Jakým právem bych v tom mohl bránit té ženě? Nechci přece její smrt. Kde žena přebývá, tam ticha nebývá. Jen ať si zpívá svou, já si také zpívám svou. Dokud ji nenapadne zavřít můj zobáček (a toho se dobře střeží, ví, zač by toho byl loket), může si popěvovat, jak je jí libo: každý má svou písničku.

Ostatně, ať už jsou naše instrumenty sladěny nebo ne, zahráli jsme na ně spolu přece dost pěkné kousky: dceru a čtyři kluky.

Světová lit. konce XIX. a poč. XX. stol. - Francie

Romain Rolland: Dobrý člověk ještě žije (2)

Tak jsme tam zůstali v klidu, bez řečí, sami dva v pokoji, kde červotoč v trámci ťukal to své suché tik tak pohřebního orloje. Lidé odešli do vedlejší světnice. Ona těžce lapala dech a viděl jsem, že chce mluvit.

Řekl jsem jí:

„Neunavuj se, mámo! Za těch pětadvacet let jsme si už všecko řekli. My si přece rozumíme i beze slov.”

Ona povídá:

„Nic jsme si neřekli. Já musím mluvit, Colasi, jinak by ráj... do něhož nevejdu...”

„Ale vejdeš, vejdeš!” chlácholím ji.

„...Jinak by mi ráj byl trpčí než pekelná žluč. Bývala jsem na tebe, Colasi, zlostná a jedovatá...”

„Ale ne, ale ne,” povídám. „Trochu kyselosti, to vyhání z těla nezdravosti...”

„...žárlivá, zlobivá, hašteřivá, hrubá! Celý dům jsem plnívala svou hněvivostí; a tobě jsem ji dávala cítit, kde jenom jsem mohla...”

Popleskával jsem jí ruku:

„Ale to přece nic nedělá. Já mám dobrou kůži.”

A ona bez dechu pokračovala:

„Ale to všecko bylo jenom proto, že jsem tě měla ráda.”

„Ha, no to jsem měl vědět!” povídám a směji se. „Inu ovšem, každý má svůj způsob. Ale proč jenom jsi mi to neřekla! Ten tvůj způsob nebyl příliš jasný.”

Světová lit. konce XIX. a poč. XX. stol. - Francie

Romain Rolland: Dobrý člověk ještě žije (3)

„Měla jsem tě ráda," začala zase. „A ty, tys mě neměl rád. Právě proto jsi byl dobrý a já jsem byla zlá; neboť jsem tě nenáviděla proto, žes mě neměl rád; a ty, tobě to bylo jedno... Tys měl svůj smích, Colasi, stejný smích jako dnes... Bože! Ten se mě natrápil! Ty ses do něho zamotával, abys nezmokl; a já pak na tebe mohla vylévat svou zlost, jak jsem chtěla, nikdy se mně, ty paličáku, nepodařilo pokropit tě. Ach, ty ses mě nasužoval! Nejednou, Colasi, jsem z toho měla na kahánku."

„Ubohá ženo," povídám, „to jenom proto, že nemám rád vodu."

„Už zas se směješ, ty lišáku!... Ale jenom se směj; dobře máš. Smích člověka zahřívá. Právě teď, když se mi chlad země táhne k nohám, cítím jasně, zač tvůj smích stojí; půjč mi ten svůj plášť. Jenom se po chuti směj, muži; dnes ti to už nemám za zlé. A odpusť mi, Colasi."

„Bylas hodná žena," povídám, „počestná, statečná a věrná. Nebylas možná vždycky milá. Ale kdo z nás je dokonalý: to by přece bylo zneuctěním Toho tam nahoře, který jediný je dokonalý, jak říkají (já jsem to ovšem nebyl zjišťovat). A v černých hodinách (neříkám nočních, kdy je každá kočka černá, ale v hodinách těch let, kdy byla bída a krávy hubené), tehdy jsi už nebývala tak škaredá. Bylas hodná, nikdy ses neštítila práce; a tvá nevrlost se mi zdávala skoro krásná, když jsi ji stavěla proti zlému osudu, neustupujíc mu ani o píď. Netrapme se dnes minulostí. Stačí, že jsme si ji jednou odbyli a nepodlehli jí a nepodrželi znamení utrpěné pohany. Co se stalo, to se stalo; odčinit se to již nedá. Břemeno je na zemi. Teď je na Pánu, aby je zvážil, chce-li. To se už netýká nás. Uf, teď si oddechněme, mámo. Teď nám nezbývá už nic než rozvázat provaz, který nám stahoval ramena, potřít si strnulé prsty, narovnat dobitá záda a vykopat si v zemi díru, v níž se vyspíme s hubou dokořán a chrápajíce jako varhany - Requiescat! Mír a pokoj těm, kteří dobře pracovali! - v tom velikém spánku Věčnosti."

(...)

Teď si dělám celoroční rozvahu a zjišťuji, že jsem všecko ztratil v šesti měsících: ženu, dům, peníze i volnost pohybu. Ale nejzajímavější je, že když to nakonec všecko spočítám, vidím, že jsem právě tak bohat jako předtím! Že už nic nemám? Ne, už žádné starosti. Aspoň mě nic netíží. Nikdy jsem se necítil tak čilý, svobodný a volně se vznášející s proudem své fantazie...

Světová lit. konce XIX. a poč. XX. stol. - Francie

Romain Rolland

- **Jan Kryštof**
  (román-řeka; o osudech geniálního hudebního skladatele Kraffta – inspirací patrně L. van Beethoven)

- **Dobrý člověk ještě žije (Colas Breugnon)**
  (román)

- **Petr a Lucie**
  (novela)

- **Divadlo revoluce**
  (cyklus div. her o Velké franc. revoluci)

Světová lit. konce XIX. a poč. XX. stol. - Francie

Alfred Jarry (1873 – 1907)

- [žari]
- básník, prozaik, dramatik
- při studiu na gymnáziu v Rennes inspirace postavou prof. Héberta (studentská literatura – první verze Krále Ubu)
- ovlivnil dadaisty, surrealisty, autory absurdních dramat

- Král Ubu (div. hra)
- Nadsamec (román)

Světová lit. konce XIX. a poč. XX. stol. - Francie

Alfred Jarry: Král Ubu

KrUbu

Světová lit. konce XIX. a poč. XX. stol. - Francie

Henri Barbusse (1873 – 1935)

[ánri barbis]

- **Oheň**
  (próza psaná formou deníkových zápisů)